

Tarnowskie Góry 12.11.2024 r.

Uniwersytet Medyczny
we Wrocławiu

RPW/21078/2024 P
Data: 2024-11-18

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu BIURO RADY DYSCIPLINY NAUKI MEDYCZNE	
wpł. dnia	18-11-2024
L. dz. RN-BM/	1686

Katedra Psychiatrii
Śląskiego Uniwersytetu
Medycznego

42-612 Tarnowskie Góry,
ul. Pyskowicka 47-51
www.sum.edu.pl

Kierownik
dr hab. n. med. Piotr Gorczyca,

prof. ŚUM

tel.: (+48 32) 285-43-58
fax: (+48 32) 285-43-58

SEKRETARIAT

tel.: (+48 32) 285-43-58

fax: (+48 32) 285-43-58
pgorczyca@sum.edu.pl

Dr hab. n. med. Karina Badura- Brzoza

Oddział Kliniczny Psychiatrii Katedry Psychiatrii

Wydział Nauk Medycznych w Zabrze

Śląski Uniwersytet Medyczny

Recenzja

Rozprawy na stopień doktora

w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu

Lek. Agnieszki Marlikowskiej

„Kompleksowość kliniczna pacjentów z wybranymi

przewlekłymi chorobami wielonarządowymi”

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa na stopień doktora nauk medycznych i nauk o zdrowiu lek. Agnieszki Marlikowskiej oparta jest na trzech publikacjach, jednej polskojęzycznej i dwóch anglojęzycznych o łącznej wartości wskaźnika oddziaływania *impact factor* 9.716 oraz punktacji MNiSW równej 300. Z powyższego względu opis przeprowadzonych badań przedstawiony jest w układzie skondensowanej rozprawy doktorskiej, w postaci oprawionego wydruku komputerowego.

Na pracę składa się: Wykaz publikacji wchodzących w skład rozprawy doktorskiej, Spis treści, Streszczenia w języku polskim i angielskim, Wstęp, Cele pracy i założenia pracy, Materiał i metoda badań, Cykl publikacji stanowiących podstawę pracy doktorskiej, Podsumowanie wyników, Wnioski, Piśmiennictwo, Załączniki.

We **Wstępie** Doktorantka w wyczerpujący sposób opisuje zagadnienie kompleksowości klinicznej. Pojęcie to oznacza wieloaspektowość problemów jednostki i wiąże się z biopsychospołecznym, holistycznym i wielowymiarowym spojrzeniem na pacjenta. Poza problemami medycznymi, z którym zmagają się pacjenci, podkreślany jest aspekt sfery psychologicznej, społecznej oraz trudności związane z korzystaniem z systemu ochrony zdrowia. Na uwagę zasługuje trafność wybranego obszaru badań także z punktu widzenia praktyki lekarskiej, gdyż pacjenci kompleksowi to najczęściej pacjenci oddziałów ratunkowych, internistycznych a także i psychiatrycznych, często osoby starsze. Współczesna medycyna pozwala na znaczne wydłużenie średniej długości życia co przyczynia się do znacznego wzrostu liczby pacjentów obciążonych wieloma chorobami i wymagających nie tylko pomocy medycznej. Stąd też narzędzie, które Doktorantka w swych pracach popularyzuje, oceniające kompleksowość kliniczną, pozwoli na identyfikację problemów

pacjenta lekarzom praktykującym w zakresie chorób wewnętrznych, medycyny rodzinnej a także psychiatrii.

Założenia i cele pracy są przedstawione w sposób zwięzły, precyzyjnie określone i dotyczą oddzielnie każdego z trzech artykułów składających się na rozprawę doktorską. Pierwszy artykuł miał na celu zapoznanie polskiego środowiska medycznego z pojęciem kompleksowości klinicznej i przedstawianie przetłumaczonego na język polski kwestionariusza INTERMED-Self Assessment (IMSA). Celem drugiego artykułu była adaptacja językowa i kulturowa przetłumaczonego kwestionariusza IMSA a także ocena kompleksowości klinicznej pacjentów z akromegalią wraz z identyfikacją czynników mających wpływ na jej poszczególne domeny. W trzecim artykule przedstawiono ocenę kompleksowości klinicznej oraz czynników mających wpływ na pacjentów z rozpoznaniem toczenia rumieniowatego oraz układowego zapalenia naczyń.

Material i metody

Powyższy rozdział zawiera informacje o miejscu, czasie i sposobie przeprowadzenia badań. Ponadto szczegółowo opisane są narzędzia użyte w badaniach. Są to następujące skale: polska wersja kwestionariusza INTERMED-Self assessment (IMSA), skrócona wersja ankiety oceniającej jakość życia WHOQOL (The World Health Organization Quality of life- BREF), polska wersja kwestionariusza Acromegaly Quality of Life questionnaire (AcroQoL), Ogólny Kwestionariusz Zdrowia GHQ-28 (The General Health Questionnaire), Szpitalna Skala Lęku i Depresji HADS (Hospital Anxiety and Depression Scale), Skala Akceptacji Choroby AIS (Acceptance of Illness Scale), polska wersja ankiety Short Form Survey (SF-36), SLEDAI (Systematic Lupus Erythematosus Activity Index) do pomiaru aktywności choroby w toczeniu rumieniowatym układowym, oraz BVAS (Birmingham Vasculitis Activity Score) do pomiaru aktywności choroby w układowych zapaleniach naczyń.

Wykorzystane metody statystyczne dobrane zostały w sposób adekwatny do rodzaju analizowanych parametrów.

Kolejny rozdział zawiera **cykl publikacji stanowiących postawę pracy doktorskiej**. Są to artykuły opublikowane w czasopismach: „Psychiatria Polska” („Kompleksowość kliniczna-gdzie ją znaleźć i jak ja wykorzystać”. Psychiatr. Pol. 2021;55(6):1449-1471) oraz dwa w czasopiśmie Journal of Psychosomatic Research (“The clinical complexity of patients with acromegaly” J Psychosom Res. 2022 Aug;159:110946, oraz “ The clinical complexity among patients with systemic, chronic diseases” J Psychosom Res. 2024 Jun;181:111670).

Podsumowanie wyników badań przedstawiono w sposób staranny, odnosząc je bezpośrednio do postawionych celów badawczych. Wykazane przez Doktorantkę zależności mogą mieć odbicie w praktyce klinicznej, przedstawiając tym samym cenny walor praktyczny.

Zwieńczeniem rozprawy są **Wnioski** odpowiadające celom pracy. Przeprowadzone badania wykazały, że kwestionariusz IMSA może być użyteczny wśród polskich pacjentów chorujących przewlekłe. Pozwala on zidentyfikować obszar, w którym pacjenci aktualnie odczuwają potrzebę otrzymania wsparcia i pomocy, szczególnie jeśli chodzi o potrzeby pozabiologiczne. Przeprowadzone badania pokazują, że dla pacjentów aktywność choroby podstawowej ma często drugorzędowe znaczenie w odbiorze ogólnego wyniku leczenia. Pierwszorzędowe znaczenie mają natomiast aspekty zdrowia psychicznego, stabilizacja socjalna oraz jakość życia.

Piśmiennictwo zawiera 43 odpowiednio zacytowane pozycje zarówno polsko- jak i angielskojęzyczne ze znaczną przewagą tych drugich.

Na uznanie zasługuje staranność edytorska rozprawy.

Podsumowując, rozprawę doktorską lek. Agnieszki Marlikowskiej oceniam bardzo wysoko. Prezentuje ona cenne i nowatorskie walory zarówno pod względem praktycznym jak i

naukowym o czym świadczy opublikowanie uzyskanych wyników w postaci trzech artykułów. Struktura rozprawy jest właściwa z dogłębną analizą problemu, przedstawienie i interpretacja wyników trafne, z wyczerpującą konfrontacją z wynikami innych autorów podejmujących te zagadnienia.

Podczas recenzji nasunęły się następujące uwagi:

w rozdziale Materiał i Metody brakuje opisu grup badanych, najprawdopodobniej Doktorantka uznała, że szczegółowy opis znajduje się w opublikowanych artykułach, co jest uzasadnione, ale ta dodatkowa informacja byłaby uzupełnieniem wiadomości zawartych w rozdziale.

W opublikowanych pracach badawczych brakuje mi również tabeli zawierających średnie wyniki jakie pacjenci uzyskali w poszczególnych skalach (poza skalą IMPSA, te są zamieszczone). Czasami takie informacje ułatwiają innym badaczom ocenę porównawczą.

W publikacji nr 3 dotyczącej pacjentów z rozpoznaniem toczna rumieniowatego układowego oraz z rozpoznaniem układowych zapaleń naczyń w tabeli 3 i 4 w wyszczególnionych podskalach skali HADS, poza podskalami lęku (HADS-A) i depresji (HADS-D), pojawiła się podskala *Aggression*. Nie spotkałam się w piśmiennictwie z taką podskala.

Podsumowując stwierdzam, że moje nieliczne uwagi dotyczące dysertacji nie wpływają na jej całościową bardzo pozytywną ocenę. Przedłożona mi do recenzji rozprawa doktorska

lek. Agnieszki Marlikowskiej pt. „Kompleksowość kliniczna pacjentów z wybranymi przewlekłymi chorobami wielonarządowymi”, spełnia warunki określone w art.187 ust.1-4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. 2018 poz 1668).

Mam zaszczyt przedłożyć Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu pozytywną ocenę rozprawy wraz z wnioskiem o dopuszczenie lek. Agnieszki Marlikowskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego. Jednocześnie wnoszę o

wyróżnienie pracy ze względu na nowatorskość przeprowadzonych badań oraz ich implikacje praktyczne.

ADIUNKT BADAWCZO-DYDAKTYCZNY
Oddziału Klinicznego Psychiatrii Katedry Psychiatrii
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

dr hab. n. med. Karina Badura-Brzoza